

Inspectie Justitie en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Incidentonderzoek FPC de Kijvelanden (01-03-2020)

Plan van Aanpak

Inhoudsopgave

1	Aanleiding	3
2	Onderzoeksopzet	4
3	Samenhang andere onderzoeken	7
4	Communicatie	8
I	Bijlagen	
	Bijlage Afkortingen	9

1

Aanleiding

Op zondag 1 maart 2020 vindt in Forensisch Psychiatrisch Centrum (FPC) de Kijvelanden in Poortugaal een ernstig incident plaats. Twee tbs-gestelden weten te ontvluchten door een medewerker met een vuurwapen en een mes te bedreigen.

De twee tbs-gestelden verblijven op dezelfde afdeling; een afdeling speciaal voor patiënten die de status 'extreem vlucht- en/of beheersgevaarlijk' (EVBG) hebben. De twee tbs-gestelden nemen onder dwang een medewerker mee die op dat moment werkzaam is op de afdeling waar zij verblijven. Zij bedreigen hem met een vuurwapen en een mes en dwingen hem om de deuren te openen die leiden tot de uitgang. De voorportiers openen de buitendeur onder dwang van de tbs-gestelden. Buiten staat een taxi op de tbs-gestelden te wachten. Deze taxi is eerder die dag vanuit De Kijvelanden besteld. De twee tbs-gestelden laten de medewerker achter en vluchten weg in de taxi. Uiteindelijk rijdt de politie de taxi klem in Ochten (Gelderland). Daar proberen de twee tbs-gestelden te vluchten. Hierbij ontstaat een vuurgevecht tussen de politie en de tbs-gestelden. Een van de tbs-gestelden raakt gewond en overlijdt. De andere tbs-gestelde wordt door de politie aangehouden en in bewaring gesteld.

Een ontvluchting met deze mate van geweld brengt een grote schok teweeg bij de medewerkers en tbs-gestelden van De Kijvelanden, als ook bij de omwonenden van De Kijvelanden en in de maatschappij.

Op maandag 2 maart ontvangt de Inspectie Justitie en Veiligheid (hierna: Inspectie) een piketmelding van Fivoor, de organisatie waar De Kijvelanden onderdeel van uitmaakt. Op basis van de ernst van dit incident besluit de Inspectie om onderzoek te doen. Daarnaast verzoekt de minister voor Rechtsbescherming de Inspectie een onderzoek in te stellen.

De opzet van dit onderzoek beschrijft de Inspectie in dit plan van aanpak.

2

Onderzoeksopzet

De initiële focus van de Inspectie in dit onderzoek ligt op het incident op 1 maart 2020. De Inspectie gaat na wat er is gebeurd vanaf het moment dat de betrokken tbs-gestelden op de afdeling de medewerker met een vuurwapen en een mes bedreigen, tot aan het moment dat zij in de taxi stappen. De Inspectie gaat na of FPC de Kijvelanden tijdens dat incident handelde conform protocollen en instructies en of deze protocollen en werkwijzen toereikend zijn. De gebeurtenissen die plaatsvonden nadat de tbs-gestelden in de taxi wegreden hebben geen betrekking op het handelen van de kliniek tijdens het incident en vallen daarom buiten dit onderzoek. De rijksrecherche onderzoekt het handelen van de politie vanwege het gebruik van hun vuurwapens. De Inspectie onderzoekt niet het handelen van de politie.

In haar onderzoek bekijkt de Inspectie verder hoe de begeleiding van de tbs-gestelden voorafgaand aan het incident vorm kreeg. Zo kijkt zij daarbij in ieder geval naar de wijze waarop De Kijvelanden begin februari 2020 omging met deze twee tbs-gestelden toen bleek dat er signalen waren dat zij ontvluchttingsplannen hadden. De Inspectie gaat na of er voldoende (toe)zicht was op deze tbs-gestelden. De Inspectie betreft daarbij ook de controles die voor deze tbs-gestelden van toepassing waren en trekt dit breder door na te gaan op welke wijze uitvoering is gegeven aan de binnen de kliniek en op de afdeling geldende protocollen en instructies ten aanzien van het waarborgen van de veiligheid.

Doelstelling

Het doel van het onderzoek is om zicht te krijgen op wat er is gebeurd en of De Kijvelanden heeft gedaan wat zij zou moeten doen. Het onderzoek geeft antwoord op de vraag of er leerpunten zijn te formuleren die kunnen bijdragen aan het voorkomen van (ernstige) geweldsincidenten en ontvluchting.

Onderzoeksvraag

Met dit onderzoek geeft de Inspectie antwoord op de volgende centrale onderzoeksvraag:

Hoe verliep de begeleiding van de twee tbs-gestelden in FPC de Kijvelanden voorafgaand en tijdens het incident en is daarbij gehandeld conform beleid?

Om de centrale onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden, formuleert de Inspectie drie deelvragen:

1. Hoe heeft De Kijvelanden gehandeld tijdens het incident op 1 maart 2020?
2. Hoe kreeg de begeleiding van de twee tbs-gestelden voorafgaand aan het incident vorm?
3. Welke controles vinden plaats ten aanzien van de veiligheid op de afdeling en in de kliniek en hoe is hier uitvoering aan gegeven?

Onderzoeksmethoden

Opstellen tijdlijn

Het onderzoek zal een tijdlijn van het incident en de belangrijkste gebeurtenissen in aanloop naar het incident bevatten. Hierin beschrijft de Inspectie in ieder geval de gebeurtenissen van begin februari toen duidelijk werd dat de twee tbs-gestelden ontvluchttingsplannen hadden. Indien de bevindingen daar aanleiding toe geven, gaat de Inspectie verder terug in de tijd.

Toetsing aan wet- en regelgeving, protocollen en instructies

De Inspectie legt de bevindingen langs de vigerende wet- en regelgeving, zoals de Bvt; de Beginselenwet verpleging ter beschikking gestelden en het plaatsingsbeleid tbs dwang. Daarnaast gaat de Inspectie na of er is gehandeld conform de protocollen en instructies. Hiervoor zal de Inspectie onder andere de regels behorende bij de EVBG-afdeling betrekken, zoals (controles op) bezoek, invoer van goederen, omgaan met vrijheden en het uitvoeren van kamercontroles. Daarnaast bestudeert de Inspectie de protocollen die richting geven aan het omgaan met een gijzeling, ontvluchting en het aantreffen van wapens.

De Inspectie maakt hierbij gebruik van het toetsingskader dat zij in afstemming met de sector Forensische Zorg voor de FPC's heeft opgesteld.¹ De Inspectie gebruikt uit dit toetsingskader de volgende elementen als raamwerk voor het onderzoek:

- Interne veiligheid;
- Maatschappijbeveiliging.

Dossierstudie

De Inspectie vraagt onderdelen van de dossiers van de twee tbs-gestelden op. Dit dient inzicht te geven in de wijze waarop het dagelijkse toezicht op deze tbs-gestelden en hun begeleiding op de afdeling vorm kreeg. De Inspectie gaat daarbij na of risicosignalen, zoals ontvluchttingsplannen, van deze tbs-gestelden vertaald zijn naar instructies voor het begeleiden van en (toe)zicht houden op deze twee tbs-gestelden.

Schouw

De schouw maakt onderdeel uit van het feitenonderzoek. De Inspectie bekijkt de afdeling waar de tbs-gestelden verbleven en de looproute van de ontvluchting. De Inspectie kan zich hierdoor een beeld te vormen van de omstandigheden waaronder het incident plaatshad. Hierdoor kan de Inspectie informatie die is verkregen uit dossiers en interviews beter plaatsen.

¹ Toetsingskader Forensische Zorg FPC 2014.

Interviews

De Inspectie neemt interviews af met de direct betrokkenen bij het incident. Dit geeft antwoord op de eerste deelvraag hoe De Kijvelanden heeft gehandeld tijdens het incident. Daarnaast gaat de Inspectie in ieder geval in gesprek met medewerkers van de EVBG-afdeling en andere medewerkers die nauw betrokken waren bij het verblijf van deze twee tbs-gestelden in De Kijvelanden. Hiertoe vallen onder andere de sociotherapeuten, de behandelaren en het management van de afdeling. De Inspectie verkrijgt hierdoor antwoord op de vraag hoe de begeleiding van deze twee tbs-gestelden vorm kreeg. De Inspectie bevraagt hen ook over de aanwezigheid van veiligheidsinstructies en de wijze waarop zij hier uitvoering aan geven. Hierdoor krijgt de Inspectie zicht op de handelswijze van De Kijvelanden voorafgaand aan en tijdens het incident.

3

Samenhang andere onderzoeken

Gelijktijdig onderzoek

Naast het onderzoek van de Inspectie lopen er nog drie onderzoeken. Het Openbaar Ministerie (OM) heeft een onderzoek ingesteld naar aanleiding van de (mogelijke) strafbare feiten die de twee tbs-gestelden pleegden.

Daarnaast voert het Bureau Veiligheid & Integriteit in opdracht van de Dienst Justitiële Inrichtingen – die zorg inkoop bij De Kijvelanden – een veiligheidsonderzoek uit naar de organisatorische, bouwkundige en elektronische aspecten van FPC de Kijvelanden.

Daarnaast startte Fivoor zelf direct met een intern onderzoek naar het incident zodat zij zo nodig al op zeer korte termijn hun maatregelen kan treffen.

De Inspectie heeft met deze partijen procesafspraken gemaakt zodat de onderzoeken goed naast elkaar worden uitgevoerd.

Eerder onderzoek

De Inspectie deed in 2014/2015 onderzoek naar contrabande in de Forensisch Psychiatrische Centra.² FPC de Kijvelanden was onderdeel van dit onderzoek. Vervolgens onderzocht de Inspectie eind 2016 en begin 2017 in hoeverre de aanbevelingen uit het rapport en de daaruit voortvloeiende maatregelen zijn opgepakt.³

In 2017 voerde de Inspectie een onderzoek uit naar het incident in De Kijvelanden waarbij een tbs-gestelde een medewerker doodstak.⁴ Eind 2018 is de Inspectie geïnformeerd over de implementatie van de door De Kijvelanden getroffen maatregelen naar aanleiding van dit incident en het verschenen rapport.⁵

De kennis uit deze eerdere onderzoeken betreft de Inspectie in dit onderzoek.

² Inspectie Veiligheid en Justitie (2015). Contrabande in forensische psychiatrische centra.

³ Inspectie Veiligheid en Justitie (2017). Tussentijds toezicht onderzoek Contrabande in Forensisch Psychiatrische Centra.

⁴ Inspectie Justitie en Veiligheid (2018). Steekincident FPC De Kijvelanden - Incidentonderzoek door de inspecties Justitie en Veiligheid en Gezondheidszorg en Jeugd.

⁵ Inspectie Justitie en Veiligheid (2019). Bevindingen voortgang verbetermaatregelen FPC De Kijvelanden.

4

Communicatie

Voorafgaand aan de start van de dataverzameling informeert de Inspectie de betrokken partijen over het onderzoek. Het vastgestelde plan van aanpak plaatst de Inspectie op haar website.

Alle te interviewen personen krijgen voorafgaand aan het interview het interviewprotocol toegestuurd. De interviewverslagen legt de Inspectie aan hen voor ter correctie van feitelijke onjuistheden.

De Inspectie legt het conceptrapport ter correctie op feitelijke onjuistheden voor aan De Kijvelanden. Na verwerking van hun opmerkingen stelt de Inspectie het rapport vast. Dit rapport biedt de Inspectie aan de minister voor Rechtsbescherming aan. De Inspectie publiceert het rapport op haar website.

Bijlage Afkortingen

EVBG	Extreem Vlucht- en/of Beheersgevaarlijk
FPC	Forensische Psychiatrisch Centrum
OM	Openbaar Ministerie
TBS	Terbeschikkingstelling

Missie Inspectie Justitie en Veiligheid

De Inspectie Justitie en Veiligheid houdt voor de samenleving, de ondertoezichtgestelden en de politiek en bestuurlijk verantwoordelijken toezicht op het terrein van justitie en veiligheid om inzicht te geven in de kwaliteit van de taakuitvoering en de naleving van regels en normen, om risico's te signaleren en om organisaties aan te zetten tot verbetering. Hiermee draagt de Inspectie bij aan een rechtvaardige en veilige samenleving.

Dit is een uitgave van:

Inspectie Justitie en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid
Turfmarkt 147 | 2511 DP Den Haag
Postbus 20301 | 2500 EH Den Haag
[Contactformulier](#) | www.inspectie-jenv.nl

Maart 2020

*Aan deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend.
Vermenigvuldigen van informatie uit deze publicatie is toegestaan,
mits deze uitgave als bron wordt vermeld.*